ABSTRAKT

Neurčitý člen jako signál počitatelného užití nepočitatelných substativ

Tématem této bakalářské práce je vliv premodifikace na počitatelnost podstatných jmen. Konkrétně se práce zaměřuje na ta substantiva, která se běžně úžívají jak počitatelně, tak nepočitatelně. Cílem práce bylo vysledovat, zda přítomnost premodifikátoru zapříčiní počitatelné užití takového typu substantiva, případně může-li mít vliv na počitatelnost i sémantika premodifikátoru.

Teoretická část práce shrnuje poznatky dostupné v odborné literatuře a podrobně popisuje kategorii počitatelnosti. Prostor je věnován všem druhům substantiv, tj. počitatelným, nepočitatelným a někdy počitatelným a jindy nepočitatelným. Obsažena je také sémantická klasifikace adjektiv, co do frekvence nejčastějšího slovního druhu ve funkci premodifikátoru.

Hlavní část práce se věnuje analýze konkrétních příkladů, která si klade za cíl zjistit, zda má premodifikace vliv na počitatelnost těch podstatných jmen, která se běžně vyskytují jak počitatelně, tak nepočitatelně. Pro účely této analýzy byla vybrána tři substantiva (*difference, interest, language*) a ke každému z nich bylo z Britského národního korpusu excerpováno 50 užití. Každý z výskytů byl nejprve posouzen z hlediska počitatelnosti, následně byla u *difference* určena sémantika premodifikátoru (u zbývajících dvou slov byl tento krok vynechán, jelikož hypotéza připisující sémantice premodifikátorů vliv na počitatelnost se neprokázala pravdivou). Dále byla zohledněna případná postmodifikace. Co se týče formálního rozdělení empirické části, každé zkoumané substantivum má svou vlastní kapitolu, která se dále člení na počitatelnou a nepočitatelnou část, v níž jsou za pomoci shrnujících tabulek detailně charakterizovány jednotlivé skupiny užití. Ty se liší substantivum od substantiva - byly určeny po vytřídění dokladů jednotlivých jmen na základě opakujících se frází či větných konstrukcí. V případě *difference* a *interest* jsou obsaženy a popsány také dodatečné excerpce, jejichž úkolem především bylo prozkoumat roli premodifikace v nejčastěji se vyskytujících konstrukcích. Jejich výsledky jsou rovněž uspořádány v tabulkách.

Rozsah této práce nedovoluje vyvodit všeobecně platný závěr, přesto je však možné na základě provedené analýzy popsat určité tendence týkající se chování zkoumané kategorie substantiv. Všeobecně lze říci, že se vliv premodifikace na počitatelnost substantiv, jež se běžně vyskytují jak počitatelně, tak nepočitatelně, liší jméno od jména. Důležitou roli zřejmě hraje také sémantika konkrétního jména. Analýza prokázala, že jedním z případů, kdy premodifikace může ovlivňovat počitatelnost, jsou ta podstatná jména, u nichž je rozdíl ve významu mezi počitatelnou a

nepočitatelnou formou slova téměř nulový. V případě naší analýzy je tímto substantivem *difference*, rozdíl. Bylo prokázáno, že se chová počitatelně v naprosté většině excerpovaných vět. U dvou zbývajících substantiv, *interest*, zájem, a *language*, jazyk, se vliv premodifikace na počitatelnost neprokázal. Určujícím faktorem byla vždy sémantika daného příkladu a to i v případě *interest*, jehož významy (krom významu *interest*, úrok) jsou téměř totožné, bez rozdílu mezi počitatelným a nepočitatelným užitím. Závěrem lze tedy říci, že vliv premodifikace není možno posoudit obecně; každé substantivum je nutno zkoumat zvlášť.